

Catullus, *Complete gedichten, met Latijnse tekst. Ingeleid, vertaald en van aantekeningen voorzien door Ype de Jong, met een bijdrage van Frits Naerebout.* Uitg. Primavera Pers, 2018. 304 p. ISBN 978 90 5997 255 1 € 35

Tweetalige Catullus

Van grote auteurs zoals de Romeinse dichter Catullus (1ste eeuw

v.Chr.) hebben we nooit genoeg uitgaven. In het Nederlandse taalgebied is er allereerst die van meestervertaler Paul Claes, die recent Catullus' liefdesverzen herzag en tweetalig uitbracht (*Lesbia, verzen van liefde en spot*, Amsterdam 2017). Ype de Jong, voormalig docent klassieken, heeft nu een *Complete gedichten* gepubliceerd.

Het kloeke boek bevat alle gedichten, inclusief de 'lange' gedichten 61-68. De Jong biedt, na een korte inleiding, steeds een Latijnse tekst met daarnaast een vertaling. Beide teksten zijn voorzien van regelnummers, de vertalingen ook van titels. De Latijnse tekst is gebaseerd op de uitgaven van Fordyce en Quinn, maar De Jong is naar eigen zeggen daarvan afgeweken waar hem 'de argumentatie van andere commentatoren overtuigender voorkwam' (p. 8). Een lijstje met ingrepen ontbreekt.

De vertaler heeft gekozen voor een Nederlandse tekst van evenveel regels als het Latijn, waarbij elke regel is gesteld in jamber. Zo wil De Jong meer recht doen aan Catullus als dichter dan met een weergave in proza, een loffelijk streven. Maar zijn keuze is ongebruikelijk: hij varieert het aantal jamber per regel overal, ook binnen gedichten. Zo bevat het korte openingsgedicht in vertaling regels die variëren van 5 ½ tot 8 ½ jamber. Latijnse dactylische verzen worden regels van wel 10 jamber of meer. 'Vertalen is een kwestie van keuzes maken en dit is mijn keuze geweest,' zegt De Jong stellig (p. 8). Toch roept die keuze vragen op. Wat is precies

de meerwaarde van 'jamber'? De vertaling wekt vaak de indruk van ritmisch proza met regelscheidingen. Waarom niet gewoon gekozen voor proza? En waarom eigenlijk overal *hetzelfde* jambische ritme? Ook bij Latijnse hinkjamber en Sapphische strofen blijft het Nederlandse basisritme nu gelijk. Inhoudelijk zijn de vertalingen over het algemeen goed. Jammer wel dat het grove vers 16,1 ook hier weer is afgevlakt, nu tot: 'Ach, sodemieter op, ja flikker toch op, man.'

De teksten worden gevolgd door een afdeling 'Thema's'. Onder de kopjes Lesbia, Juventius, Dichters, Bithynië, Vrienden en Mispunten worden de relevante gedichten nogmaals integraal in vertaling gepresenteerd. Het lijkt tot een merkwaardige verdubbeling van maar liefst 44 bladzijden.

De aantekeningen bestrijken bijna honderd dichtbedrukte bladzijden in twekoloms opmaak. Het gaat vooral om samenvattingen, parallelplaatsen, stijlfiguren en dergelijke. Discussie met secundaire literatuur blijft beperkt; problematisering via moderne theorie (bijvoorbeeld van het verschil tussen de dichter Catullus en de ik-figuur in de gedichten) blijft achterwege.

Er is duidelijk hard en met veel liefde aan deze uitgave gewerkt, en een tweetalige complete Catullus is alleszins welkom. Maar de vraag blijft voor wie dit boek nu is bedoeld; De Jong zegt daar niets over. Literaire lezers zijn al goed bediend door Claes, terwijl academische lezers hier 'op hun honger blijven'. Scholieren en studenten zijn ongetwijfeld geholpen met de aantekeningen, maar niet met de brontaal-getrouwe vertalingen, die hun eigen weergaven in het Nederlands eerder bemoeilijken. Het boek kan wel nuttig zijn voor oud-gymnasiasten die hun Latijn willen ophalen, en voor docenten Latijn bij de voorbereiding van lessen Catullus.

Vincent Hunink
